

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет

Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор Граф

Набока О.Г.

(ПБ)

«30» серпня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ

підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 232 Соціальне забезпечення

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

«Соціальне забезпечення»

(назва програми)

мова навчання

українська

Слов'янськ – 2021 р.

Розробник:

Березка Софія Вікторівна – кандидат психологічних наук, асистент кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

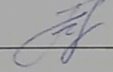
Рецензенти:

Панасенко Е.А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

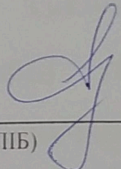
Мамічева О.В – доктор психологічних наук, професор, декан факультету спеціальної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри практичної психології Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри проф. Панасенко Е.А.
(ПІБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення С.В. Коношенко
(ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«30» серпня 2021 р.

протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90 год	Рік підготовки:	
	4-й	4-й
	Семестр	
	8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4 год самостійної роботи здобувача – 4 год.	Лекції	
	6 год.	8 год.
	Практичні	
	42 год.	18 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	42 год.	64 год.
Вид контролю: залік		

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи соціально-психологічного тренінгу» сформувати у здобувачів теоретичні основи та практичні уміння побудови, організації та проведення соціально-психологічного тренінгу; ознайомити з навичками фасилітації залежно від групової динаміки чи виду тренінгової групи.

МАТРИЦЯ

результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни (вибірковий компонент) «Основи соціально-психологічного тренінгу»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Діяти самостійно та автономно в процесі професійної роботи.</p> <p>Виконувати професійні завдання у складі мультидисциплінарних команд фахівців.</p> <p>Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.</p> <p>Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.</p> <p>Розробляти та проводити соціально-психологічні тренінги.</p> <p>Дотримуватись принципів проведення тренінгової діяльності, гуманістичних та демократичних поглядів</p> <p>Застосовувати soft skills у практичній діяльності</p>	<p>1) За джерелом інформації: словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-пресконференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація), пояснення, розповідь, бесіда.</p> <p>наочні: спостереження, демонстрація.</p> <p>2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.</p> <p>3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.</p> <p>4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.</p> <p>5) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).</p>	<p>Опитування, контрольні роботи, захист творчих завдань, розв'язання психологічних задач, робота під супервізією (проведення тренінгових вправ та елементів тренінгу), залік.</p>

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лаб	с.р.
Загальні теорії соціально-психологічного тренінгу	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Основні фази і методи соціально-психологічного тренінгу	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Роль тренера в соціально-психологічному тренінгу	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Основні прийоми конструювання, ведення та процес-аналізу психологічного тренінгу	2	-	2	-	-	2	2	-	-	-
Принципи комплектації програм. Етапи планування тренінгу	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Створення концепції тренінгу	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Основні уявлення про групову динаміку у СПТ	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Створення навчального середовища	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Техніки та принципи організації етапу знайомства та збору очікувань	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Енерджайзери та	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-

вправи для керування груповою динамікою										
Ефективна візуалізація та мовна анімація як інструмент проведення тренінгу	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Методики для роботи над темою	2	-	2	-	-	-	-	-	-	4
Види навчальних методів під час тренінгу	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Рефлексія, техніки завершення тренінгу та оцінки його ефективності	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Т-групи	4	-	4	-	-	2	-	2	-	4
Інкаунтер-групи	2	-	2	-	-	2	-	2	-	4
Гештальт-групи	2	-	2	-	-	2	-	2	-	
Групи психодрами	2	-	2	-	-	2	-	2	-	
Групи тілесної терапії	2	-	2	-	-	2	-	2	-	4
Групи арт-терапії	4	-	4	-	-	2	-	2	-	4
Групи трансактного аналізу	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Підсумкове заняття з презентацією авторської програми СПТ	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Підсумкове тестування	15	-	-	-	15	30	-	-	-	14
Створення авторської тренінгової програми	27	-	-	-	27	46	-	-	-	30
Разом:	90	6	42	-	42	90	8	18	-	64
Усього годин	90	6	42	-	42	90	8	18	-	64

Програма навчальної дисципліни

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Загальні теорії соціально-психологічного тренінгу	2	2
2	Основні фази і методи соціально-психологічного тренінгу	2	2
3	Роль тренера в соціально-психологічному тренінгу	2	2
4	Основні прийоми конструювання, ведення та процес-аналізу психологічного тренінгу	-	2
Разом		6	8

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Основні прийоми конструювання, ведення та процес-аналізу психологічного тренінгу	2	-
2	Принципи комплектації програм. Етапи планування тренінгу	2	2
3	Створення концепції тренінгу	2	2
4	Основні уявлення про групову динаміку у СПТ	2	2
5	Створення навчального середовища	2	-
6	Техніки та принципи організації етапу знайомства та збору очікувань	2	-
7	Енерджайзери та вправи для керування груповою динамікою	2	-
8	Ефективна візуалізація та мовна анімація як інструмент проведення тренінгу	2	-
9	Методики для роботи над темою	2	-
10	Види навчальних методів під час тренінгу	2	-
11	Рефлексія, техніки завершення тренінгу та оцінки його ефективності	2	-
12	Т-групи	4	2
13	Інкаунтер-групи	2	2
14	Гештальт-групи	2	2
15	Групи психодрами	2	2
16	Групи тілесної терапії	2	2

17	Групи арт-терапії	4	2
18	Групи трансактного аналізу	2	-
19	Підсумкове заняття з презентацією авторської програми СПТ	2	-
Разом		42	18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Підсумкове тестування	15	14
2	Створення авторської тренінгової програми	27	30
3	Методики для роботи над темою	-	4
4	Т-групи	-	4
5	Інкаунтер-групи	-	4
6	Групи тілесної терапії	-	4
7	Групи арт-терапії	-	4
Разом		42	64

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання тренінгових вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами

й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час контрольного заходу здійснюється за правильні відповіді на питання.

Оцінювання презентацій за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена: за неповну відповідь; за кожну неправильну відповідь; за невчасне виконання завдання; за недостовірність поданої інформації; за недостатнє розкриття теми; за відсутність посилань на літературні джерела.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Оцінювання результатів навчання у формі семестрового заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, зазвичай, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу. На останньому аудиторному занятті викладач оголошує здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних занять та за виконану самостійну роботу. Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу - без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для вхідного, поточного та підсумкового контролю, взаємоконтролю (взаємооцінювання), самоконтролю (рефлексія, самооцінювання), тестового контролю, усного, письмового опитування,

оцінювання самостійної роботи (мультимедійна презентація, підготовка та проведення вправ, ігор та технік, розробка програм), залік.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Теорія та практика психологічних тренінгів. К.- Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 209 с.
2. Ідеї. Натхнення. Рішення. Посібник для тренерів неформальної освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://insha-osvita.org/wp-content/uploads/2020/12/Handbook-for-Trainers2_IO-1.pdf
3. Івашнюва С. Як підготувати ефективний тренінг. Практичний poradnik. Київ: Ранок, 2019. 80 с.
4. Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cutt.ly/6Q2VGO2>
5. Посібник для тренера: як підготувати та провести тренінг, що матиме вплив. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ndi.org/sites/default/files/Manual%20for%20trainers.pdf>
6. Посібник для фахівців з навчання дорослих. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Ukraine_pics/Publications/Adult_Education_for_professionals.pdf
7. Посібник для тренерів неформальної освіти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.sii.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Trainers_Handbook.pdf
8. Подшивалкіна В., Дементьєва К. Соціально-психологічний практикум. Київ: Сварог, 2019. 104 с.
9. Соціально-психологічний тренінг як метод розвитку комунікативних компетенцій у майбутніх фахівців гуманітарного профілю / О. Г. Лосієвська, І. М. Москович, А. С. Новосад. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2018. 1(45). С. 220-231.
10. Стельмах Н.В., Іванова Т.М. Загальні основи тренінгової роботи. Миколаїв: МНУ ім. В.О.Сухомлинського, 2019. 300 с.

Додаткова

1. Березка С.В. Використання методів фасилітації у соціально-психологічному тренінгу: практичні аспекти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2018, №. 4 (96). С. 318-328.
2. Березка С. Педагогічна фасилітація у ЗВО: теоретичні аспекти підготовки особистості викладача. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019, №4, Т.2. С.5-9.
3. Березка С., Кузнецова А. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх практичних психологів засобами тренінгової діяльності. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2020, №. 1 (99). С. 343-350.

4. Попович, В. М. Соціально-психологічний тренінг як метод формування професійної компетентності соціальних працівників. Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики : матеріали I Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 20-21 трав. 2021 р.). Чернігів : НУ "Чернігівська політехніка", 2021. С. 148-149.

5. Фасилітування роботи у малих групах: практичний посібник для тренерів. К. : ФОП Демчинський О.В., 2017. 32 с.

6. Як скласти програму тренінгу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.aau.org.ua/media/publications/1114/files/Tr-3-8_2020_02_04_13_11_11_259064.pdf

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бевз В., Главник О. Основні положення щодо проведення тренінгів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/technol/598/>

2. Підготовка і проведення тренінгу [Електронний ресурс]. Режим доступу: old.ippo.edu.te.ua/.../03_pidgotovka_provedennja.pdf

3. Методика проведення тренінгу [Електронний ресурс]. Режим доступу: iras.org.ua/old/doc/pr/pauci/metodyka.pdf

4. Підготовка до тренінгу: Методичні рекомендації для тренерів [Електронний ресурс]. Режим доступу: iteach.com.ua/online-resources/methodological.../pidgotovka...

5. Тренінговий процес [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5110417/>

6. Підготовка і проведення тренінгу (зміст, план, ведення занять) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://old.ippo.edu.te.ua/files/gromad_osvita/resursy/trening_osnovni_pologennja/03_pidgotovka_provedennja.pdf

7. Основні положення щодо проведення тренінгів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/technol/598/>

8. Як проводити уроки-тренінги [Електронний ресурс]. Режим доступу: [SlideSharehttps://www.slideshare.net/ssuserf2afbe/ss-58822618](https://www.slideshare.net/ssuserf2afbe/ss-58822618)

9. Програма курсу «Вчимось жити разом». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lft.multycourse.com.ua/ua/page/21/46>

Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс «Основи соціально-психологічного тренінгу» <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=891>